

NORGES
KOMMUNISTISKE
STUDENT-
FORBUND

GRUNNSIRKEL I
MARXISMEN-LENIN-
ISMEN, MAO TSETUNGS
TENKNING

DEL B

FORLAGET OKTOBER

Oslo 1975

INNHOOLD:

Forord		s. 4
1. møte:	Politisk økonomi I	s. 6
2. møte:	Politisk økonomi II	
	Monopolkapitalismen	s. 12
3. møte:	Imperialismen I	s. 17
4. møte:	Imperialismen II	
	Fåren for verdenskrig. Fronten mot supermaktene	s. 23

Norges kommunistiske studentforbund
Grunnsirkel i marxismen-leninismen, Mao Tsetungs tenkning. Del B.
1. utgave
Forlaget Oktober A/S 1975.
1. opplag oktober 1975, 0 – 3000
Trykt hos A/S Duplotrykk
ISBN 82-7094-074-7

FORORD

Det er nå et år siden Del A i NKS' studiesirkel forelå første gangen. Vi annonserte alt da at vi var i gang med Del B som skulle ta for seg kommunistenes verdensanskuelse; den dialektiske og historiske materialismen, og marxismens politiske økonomi irekna analysa av imperialismen.

Når Del B først kommer nå, er den viktigste grunnen at vi har prioritert anna arbeid. Vi har jobba med interne studieopplegg, ved sida av at vi har gitt ut ei ny og forbedra utgave av Del A etter at 1. utgava blei utsolgt.

Som du vil se, så kommer dette heftet ut uten et opplegg for studier av filosofien; verdensanskuelsen. Det er ikke fordi vi mener dette er mindre viktig enn politisk økonomi, men rett og slett fordi vi ikke har ferdig noe opplegg som vi synes holder mål.

Men vi har et forslag til studier på filosofien: I tillegg til de møtene vi har lagt opp til- to på grunndraga i den politiske økonomien og to om imperialismen og den aktuelle faren for verdenskrig, bør "B-sirkler" på egen hånd studere:

"Om praksis" (Mao)

"Om motsigelsen" (Mao)

"Den dialektiske materialismen" (Stalin)

Vi anbefaler å studere disse artiklene side for side, ikke bare ved diskusjon av spørsmål som på Del A og B. Vi trur slike "tekststudier" gir et bedre utbytte av filosofistudiene. I et seinere hefte vil vi komme med et opplegg for slike studier.

De kapitalistiske landa blir i dag rysta av den djupeste krisa siden 2. verdenskrig. Herskerklassa i Norge forsøker å legge byrdene av krisa over på arbeiderklassen, og klassekampen skjerper seg. Kampen mot oppsigelser, permitteringer og kriseforlik stiller harde krav til kommunistenes evne til å analysere og lede. Kommunistiske og progressive studenter utgjør en viktig støtte for arbeiderklassens kamp. Vi skal drive streikestøtte, vi skal avsløre de borgerlige arbeiderpartienes rolle som krise-"løser" for monopolkapitalen- hvordan de arbeider for å styrke statsmonopolkapitalismen og er spydodden i borgerskapets angrep på kampvillige arbeidere. Vi skal propagandere at bare sosialismen kan gjøre slutt på krisene. For å klare dette trenger vi kjennskap til marxismens politiske økonomi.

Men krisa er bare en del av den raske forandringa og den store uorden som preger verdenssituasjonen. Sovjet og USA slåss om verdensherredømmet. Denne striden truer freden i verden, mens det blir stadig klarere at folkene i den tredje verden er hovedkrafta i forsvaret av freden. Bare Lenins, Stalins og Maos analyse av imperialismen, og kommunistenes syn på utviklinga gir mulighet til å forstå utviklinga i verden og ta kampen opp- mot imperialistisk krig, og for folkekrig.

Dette som motivering for å ta studiene alvorlig. Det å unnlate å ta alvorlig på studier i den perioden vi nå er inne i, er kortsiktig strutsepolitikk. Vi vil ta opp igjen mottoet vi reiste for Del A: "Uten praksis er teorien meningsløs, uten teori blir praksis blind". (Stalin).

Dessuten vil vi med fare for å gjenta oss sjøl, gjenta rådet fra forordet til del A: "Studiedeltakerne bør passe seg for tre feilaktige måter å studere på. Den første er å studere løsrevet fra praksis. Vi studerer ikke for "kunnskapens egen skyld". Men for å drive et bedre politisk arbeid, for bedre å kunne tjene folket. I studiegrupper bør dere diskutere hvordan dere kan bruke egne erfaringer i studiene, og hvordan dere kan anvende det dere lærer i praksis.

Den andre feilaktige holdninga er nær beslektet med den første. Den består i å vikle seg inn i lange, abstrakte og akademiske diskusjoner om mindre viktige ting, istedenfor å gå til kjerna av problemet og studere på levende vis. Dette er en feil som er spesielt utbredt blant studenter. Mange og konkrete eksempler - og bevisst prioritering av det viktigste innafor hvert område, er metoder her.

Den tredje holdninga som må bekjempes er den å ikke ta studiene alvorlig nok. Skal sirkelen gi fullt utbytte må alle forberede seg godt til møtene ved å lese litteraturen grundig, og ved å tenke gjennom spørsmåla på forhand. "

Til slutt to meget viktige saker .1. Vi må ha kritikk fra studiegruppene. 2. Det løner seg å ta en diskusjon om hvordan dere enklest skaffer studielitteraturen til møtene, og framfor alt om hva dere kan kjøpe inn kollektivt og la sirkulere blant deltakerne - slik at det ikke blir for dyrt for noen å være med.

Fortsatt lykke til med studiene!
Studieutvalget i NKS.

1.møte: Politisk økonomi I.

VAREN OG DENS EGENSKAPER.

Det borgerlige samfunn er et vareproduserende samfunn. Lenin skrev at bytte av varer er "det enkleste, alminneligste, mest grunnleggende, mest utbredte og dagligdagse forhold i det borgerlige samfunn, et forhold som framkommer milliarder av ganger. I denne meget enkle foreteelse (i denne "cellen" for det borgerlige samfunn) avdekker analysen alle motsetninger, respektive spiren til alle motsetninger i det moderne samfunn". (Lenin: "Om dialektikken")

Det som kjennetegner et kapitalistisk vareproduserende samfunn er for det første privateiendom. Det betyr at de som direkte utfører produksjonen (de umiddelbare produsentene) er skilt fra eiendommen til produksjonsmidlene og må selge arbeidskrafta si for å overleve, mens eierne av produksjonsmidler stort sett ikke sjøl deltar i produksjonen (bøndene danner her et unntak), men kjøper andres arbeidskraft for å drive de produksjonsmidlene de eier. Den private eiendomsretten til produksjonsmidlene er også grunnlaget for den private tilegnelsen av produksjonsresultatene.

Det andre kjennetegnet på et vareproduserende samfunn er arbeidsdeling. Arbeidsdelinga er både horisontal og vertikal. Horisontal arbeidsdeling innebærer at produksjonen av ulike varer utføres av produsenter med forskjellige "yrker", og at produksjonen av en vare kan være spaltet opp i mange ulike arbeidsoperasjoner som utføres av forskjellige folk. Vertikal arbeidsdeling betyr at noen posisjoner i produksjonsprosessen (for eksempel ingeniør og disponent) er overordnet, mens de som innehar andre posisjoner (fagarbeidere, for eksempel) stort sett er henvist til å utføre ordrer. Ettersom kapitalismen har utviklet seg har arbeidsdelinga blitt sterkere og sterkere. Men arbeidsdelinga innebærer også at medlemmene av samfunnet er avhengige av hverandre for at hele samfunnet skal kunne fungere. På en og samme tid er medlemmene av samfunnet uavhengige og avhengige av hverandre.

For det tredje kjennetegnes det vareproduserende samfunn av bytteforhold. Dette innebærer at de sjølstendige, private vareprodusentene driver produksjonen uavhengig av hverandre, men når produktene skal selges på markedet, trer produsentene sammen i et sosialt fellesskap. Dette fellesskapet er kun basert på nødvendigheten av å få byttet varer mot hverandre. Vi kan si at en vare er et produkt som blir produsert for bytte på et marked.

Varen har flere egenskaper: det at den dekker et eller annet menneskelig behov gir den en bruksverdi. På et marked byttes for eksempel korn mot en frakk - altså byttes to bruksverdier mot hverandre. Det at varen faktisk kan byttes mot en annen vare, gir den en bytteverdi. Men hvordan er det mulig å bytte en vare mot en annen? Hvordan kan varene sammenlignes? Svaret er at varene må inneholde noe som er felles, og denne felles egenskapen er ikke at de to varene som byttes mot hverandre for eksempel er tunge eller lette - altså rent fysiske egenskaper - men det er at de er produkter av menneskelig arbeid. Alle varer har en verdi (eller en bytteverdi), og størrelsen på denne verdien avhenger altså av mengden av menneskelig arbeid som er nedlagt i produksjonen av varen. Vi kan si at varen er en enhet av bruksverdi og verdi. Det som da bestemmer en vares verdi er det arbeid som brukes gjennomsnittlig i samfunnet til framstilling av varen. Dette er grunnleggende i Marx' arbeidsverdilære.

I studiet av motsigelsen mellom varens bruksverdi og dens verdi oppdaget Marx at arbeidet som varen inneholder også har en dobbelt karakter. Det Marx kaller konkret (dvs. formålsbestemt) arbeid, skaper varens bruksverdi. Når smeden lager et redskap, utfører han et konkret arbeid. På den andre sida har vi det abstrakte arbeidet som skaper varens verdi. Abstrakt arbeid er rett og slett forbruk av menneskelig arbeidskraft - en abstraksjon fra de enkelte konkrete arbeidene. Dermed kan

ikke verdien umiddelbart observeres, verdien er ikke noe fysisk som vi kan ta og føle på. Det er først i selve varebyttet at verdiene kommer til syne: en stol byttes mot et bord fordi de får lik verdi gjennom selve bytteprosessen.

PENGENES FORVANDLING TIL KAPITAL.

I det første avsnittet så vi på et enkelt forhold som forekommer mange ganger i løpet av en dag - nemlig varebyttet, Vare - Vare (V - V) - og vi har sett på byttet mellom to privatprodusenter for å illustrere forholdet. Men vanligvis står ikke de to varene direkte overfor hverandre i varebyttet, men derimot varer og penger. Pengene fungerer som formidler av varebyttet. Selve varesirkulasjonen kan derfor uttrykkes slik: Vare - Penger - Vare (V - P - V). Det er altså ikke nødvendig at de to vareprodusentene skal forbruke hverandres varer for at bytteprosessen skal finne sted.

V - P - V er formelen for enkel varesirkulasjon. Denne prosessen kjennetegnes ved at en fortsatt bytter for å tilfredsstille et eller annet behov - den er altså innrettet mot bruksverdi. Salget utføres for å kjøpe.

Ved siden av denne formen finner vi en annen: P - V - P, "forvandling av penger til vare og varens tilbakeforvandling til penger, kjøpe for å selge". (Marx: "Kapitalen").

I "Kapitalen" skriver Marx videre: "I den enkle varesirkulasjon har begge ytterpunkter samme økonomiske form. Begge er varer. De er også varer med samme verdistørrelse. Men de er kvalitativt forskjellige bruksverdier, for eksempel korn og klær. Produktbyttet, et skifte av de forskjellige stoffer som det samfunnsmessige arbeid blir representert i, er her bevegelsens innhold. Annerledes i sirkulasjonen P - V - P. Ved første blick virker den meningsløs, fordi... begge ytterformer har samme økonomiske form. Begge er de penger, altså ikke kvalitativt forskjellige bruksverdier, idet penger nettopp er varens forvandlede skikkelse hvor deres spesielle bruksverdier er visket ut. Å bytte først 100 pund sterling mot bomull og så samme bomull igjen mot

100 pund sterling, altså ad en omvei å bytte penger mot penger - det samme mot det samme - virker som en både formålsløs og banal operasjon. Et pengebeløp kan i det hele tatt bare være forskjellig fra et annet pengebeløp p.g.a. dets størrelse. Prosessen P - V - P får derfor sitt innhold ikke på grunn av en kvalitativ forskjell mellom ytterpunktene, siden de begge er penger, men bare p.g.a. deres kvantitative forskjell. Til syvende og sist trekker man mer penger ut av sirkulasjonen enn man har satt inn i den. Den bomull som ble kjøpt for 100 pund sterling blir for eksempel solgt igjen for 100 + 10 pund sterling, altså 110 pund sterling. Den fullstendige form for denne prosess er således P - V - P', hvor P' er lik P + dP, dvs. lik det opprinnelig forskuttede beløp pluss en tilvekst. Denne tilvekst eller dette overskudd ut over den opprinnelige verdi kaller jeg merverdi. Den opprinnelig forskuttede verdi opprettholdes derfor ikke bare i sirkulasjonen, men den forandrer sin verdistørrelse i den, den øker med en merverdi eller skaper verdi. Og det er denne bevegelsen som forvandler den til kapital". (Marx: "Kapitalen", 1. bind, s.86-87)

Fra å påvise at merverdien eksisterer, går så Marx over til å undersøke dens opphav: Hvordan oppstår merverdien? Den kan ikke oppstå ved at like verdier byttes mot hverandre. Men den kan heller ikke oppstå ved at ulike verdier byttes mot hverandre, for eksempel ved at en lurer motparten ved å selge dyrere. Den ene ville da tape det samme som den andre vant, men summen er likevel den samme. Dette ville altså bare være en omfordeling av verdiene og det kan ikke oppstå noen merverdi i denne prosessen. Vi kan slå fast: Sirkulasjonen (varebyttet) skaper ikke verdi og merverdien må altså oppstå utenfor sirkulasjonen.

Dermed gjenstår det for Marx å undersøke forholdene i den materielle prosessen - dvs. i selve produksjonsprosessen. Og det er her en finner den varen som har den egenskapen at dens bruksverdi er kilden til verdi, nemlig arbeidsevnen eller arbeidskrafta. "Med arbeidskraft eller arbeidsevne mener vi totaliteten av de fysiske og

åndelige evner som er tilstede i et menneskes fysiske eksistens, i dets levende personlighet, evner som settes i bevegelse hver gang mennesket produserer bruksverdier av en eller annen art". (Marx: "Kapitalen", 1. bind, s.100). Gjennom analysen av arbeidskrafta ser vi hvorfor Marx i "Kapitalen" brukte så mye plass på å analysere varen, og hvorfor det var så viktig å utdype begrepene bruksverdi og verdi. Vi kan slå fast at arbeidskrafta også er en vare, og som alle andre varer har den derfor en verdi. Arbeidskrafta kjøpes av kapitalisten som andre varer på markedet. Verdien av varen arbeidskraft bestemmes av den tid som er nødvendig for å reproducere den, det vil si den arbeidsmengde som går med til å produsere de varene (mat, klær, bolig osv.) som trengs for at arbeideren dag ut og dag inn, år etter år skal kunne utføre arbeidet sitt - anvende arbeidskrafta si i produksjonen.

MERVERDIPRODUKSJON.

Under kapitalismen framstilles ikke varene for deres egen skyld; det er ikke lenger bruksverdien som er det avgjørende i den kapitalistiske vareproduksjonen. "Bruksverdier produseres her overhodet bare fordi og i den utstrekning de er....bærere av bytteverdien. For vår kapitalist gjelder to ting. For det første vil han produsere en bruksverdi som har bytteverdi, en artikkel som er bestemt for salg, en vare. Og for det andre vil han produsere en vare viss verdi er større enn verdisummen av de varer som var nødvendige til dens produksjon, verdisummen for produksjonsmidlene og arbeidskrafta, for hvilke han forskutterte sine gode penger på varemarkedet. Han vil ikke bare produsere en bruksverdi, men en vare, ikke bare bruksverdi, men verdi, og ikke bare verdi, men merverdi". (Marx: "Kapitalen", 1.bind, s.117).

Fordi varen er en enhet av bruksverdi og verdi, må dens produksjonsprosess være en enhet av arbeidsprosess og verdiskapende prosess.

Vi har slått fast at det er arbeidskrafta som skaper merverdien. For

å beskrive hvordan merverdien oppstår, kan vi bruke følgende eksempel: En arbeider jobber for en kapitalist og skal framstille maskindeler. For å jobbe en dag for kapitalisten får arbeideren ei lønn på 100 kr. Kapitalist - en må også ut med 250 kr. i råvarer, brensel, erstatning for slitasje på maskinene osv. På markedet selger kapitalisten de maskindelene som er produsert i løpet av en dag for 500 kr. Kapitalisten har betalt 250 + 100 lik 350 kr. for å få maskindelene, men verdien er 500 kr. Hvor kommer så de resterende 150 kr. fra? Vi har slått fast at det er varen arbeidskraft som har den egenskapen at den skaper en verdi som er større enn det som trengs for dens egen reproduksjon (mat, klær, bolig osv.). En arbeider som jobber 8 timers-dag kan vi si øker varens verdi med 350 kr. Dette skulle tilsvare en verdiskapning på ca. 44 kr. pr. time. Men hvis han får 100 kr. i lønn, får han bare full betaling for litt over 2 arbeidstimer, og han arbeider gratis for kapitalisten de resterende 6 timene av arbeidsdagen.

Nødvendig arbeidstid kalles den delen av arbeidsdagen som arbeideren bruker til å skape verdier som tilsvarer de samfunnsmessig nødvendige kostnadene til sin egen og sin families reproduksjon. (I vårt eksempel altså 2 timer). Den verdien arbeideren skaper i løpet av den nødvendige arbeidstida tilsvarer arbeidskraftas bytteverdi, og lønna som arbeideren får er altså betaling for den nødvendige arbeidstida.

Mer arbeidstida er den tida arbeideren jobber gratis for kapitalisten. Fordi kapitalisten eier produksjonsmidlene, forsøker han alltid å senke den nødvendige arbeidstida. På den måten kan utbyttinga av arbeiderklassen økes. Men gjennom lønnskampen kjemper arbeiderne for å sikre seg en større del av de verdiene de skaper i produksjonen.

KAPITAL OG KAPITAL- AKKUMULASJON

Kapital er både en ting (vare) og et samfunnsmessig forhold. Vi kan si at kapital er bestemte ting som inngår i et samfunnsmessig forhold, et utbyttingsforhold mellom

mennesker, dvs. mellom klassene i samfunnet. Mange av de varene som produseres i et kapitalistisk samfunn kan bli kapital. Dette gjelder maskiner, arbeidskraft, verkøyt, bygningsmaterialer osv. Men disse tingene blir bare kapital (de "forvandles" til kapital) når de inngår i et bestemt samfunnsmessig forhold, nemlig den kapitalistiske produksjonsprosessen. Arbeidskrafta er ikke kapital for en som er arbeidsløs. Men straks han får jobb i en kapitalistisk bedrift, blir arbeidskrafta hans kapital. arbeidskrafta er der hele tida. I et bestemt forhold (arbeidsløs) er den ikke kapital, i et annet forhold (lønnsarbeider i en fabrikk) er den kapital. En hammer eller ei sag hjemme hos en arbeider er ikke kapital. Men disse redskapene forvandles til kapital hvis arbeideren bruker dem på jobben som nødvendige redskaper i produksjonen. Saga eller hammeren brukt i et bestemt forhold er altså kapital.

Penger er en av de formene kapital kan eksistere i. Men alle penger er ikke kapital. Bare penger som brukes til å kjøpe maskiner, råvarer, arbeidskraft og til å bygge fabrikker forvandles til kapital. Maskinene og råvarene har en viss verdi (avhengig av den mengden arbeidskraft som er brukt for å produsere dem) og i selve produksjonsprosessen overføres disse verdiene til det nye produktet. Denne delen av kapitalen forandrer ikke sin størrelse i løpet av produksjonsprosessen, og den kalles derfor konstant kapital (k). En annen del av kapitalen brukes til å kjøpe arbeidskraft og dermed omdannes arbeidskraft til kapital. Arbeidskrafta har som vi tidligere så den særegenhet at den skaper en verdi som er større enn dens egen verdi, og denne delen av kapitalen kalles derfor variabel kapital (v). I eksemplet foran var den konstante kapitaldelen 250 kr., den variable kapitaldelen 100 kr., og merverdiens del 150 kr.

Kapitalisten er hele tida tvunget til å akkumulere merverdi, og for å kunne gjøre det må han stadig innføre nye tekniske forbedringer. Denne tekniske utviklinga innebærer en raskere tilvekst av den delen av kapitalen som består i form av maskiner, bygninger og råstoffer - dvs. den konstante kapital. På den andre sida foregår

det en langsom økning i den delen av kapitalen som brukes til å kjøpe arbeidskraft - dvs. den variable kapitalen. Kapitalens organiske sammensetning (forholdet mellom konstant og variabel kapital: k/v) høynes sammen med kapitalakkumulasjonen. Den variable del av kapitalen minsker, den konstante kapitaldelen øker. I den amerikanske industrien var kapitalens organiske sammensetning i 1889 4,4:1, 1904 5,7:1 og i 1929 6,1:1 I Norge i dag er oljeindustrien en industrigrein med høy organisk sammensetning av kapitalen. Og som eksemplet med oljeindustrien viser: jo høyere organisk sammensetning, dess hardere strukturrasjonalisering og ekspropriering av småkapitalister. Et fåtall kapitalister blir eiere av enorme formuer og motsigelsen mellom produksjonens samfunnsmessige karakter og den private tillegnelsen skjerpes. Klassekampen løftes opp på et høyere nivå.

Kapitalistens inntekt fra utbyttinga kalles profit. Selve grunnlaget for profitten er merverdien. Jo hardere utbyttinga av arbeiderne er, dess større profit for kapitalisten. Årsaken til at kapitalisten stadig søker å erstatte arbeiderne med maskiner, er at han dermed kan gjøre produksjonen billigere og skaffe seg ekstraprofitter. Men når de tekniske nyvinningene på de enkelte bedriftene blir allment utbredt, får vi en økning av den organiske sammensetningen på de fleste bedriftene og dermed synker vanligvis den allmene profittraten. Og her kommer den kapitalistiske økonomiens planløshet til syne: når kapitalistene innfører ny teknikk, gjør de det for å oppnå høyere profit, men som resultat av sin egen griskhet oppnår de noe som ingen av dem hadde ventet: senkning av profittraten. La oss illustrere dette med et tall-eksempel. En kapital på 300 enheter består av 240 enheter konstant kapital og 60 enheter variabel kapital. Med en merverdirate (utbyttingsgrad - dvs. forholdet mellom merverdi og variabel kapital m/v) på 100% produseres 60 enheter merverdi, og profittraten $m/v-k$ er lik 20%. Vi antar at den samlede kapital etter 20 år har økt fra 300 til 500 enheter. Samtidig har de tekniske framsteg ført til at kapitalens organiske sammensetning er steget slik at de 500 enhetene nå

består av 425 enheter konstant og 75 enheter variabel kapital. Med samme merverdirate som før, vil det bli skapt 75 enheter merverdi. Nå kommer profitttraten til å bli $75/500 \times 100$, dvs. lik 15%. Profittmassen har økt fra 60 til 75 enheter, men profitt-raten har falt fra 20 til 15%.

Marx snakker om profitttraten fallende tendens. Det betyr at det fins motvirkende faktorer: hardere utbytting av arbeiderklassen (dvs. økende merverdirate), arbeidsløshet, besparelser i konstant kapital (dårlige helseforhold på arbeidsplassene er et eksempel), utplyndring av u-landa. Styrken av disse motvirkende faktorene på et visst tidspunkt kan gjøre at profitttraten ikke alltid faller, men over lengre tidsrom vil den allikevel synke.

KAMPEN MELLOM ARBEID OG KAPITAL.

Sosialdemokratene har vært de som har pratet mest om samarbeid mellom arbeid og kapital i etterkrigstida, samtidig som de har gjort sitt ytterste for også å fremme dette samarbeidet i praksis. Ideologisk har sosialdemokratiet her bidratt med kakateorien, som i korthet går ut på at det i vårt samfunn fins en bestemt sum penger som står til disposisjon for samtlige lønnstakere. Denne lønns-summen kan ikke økes, det det gjelder er å fordele den på en "mest mulig rettferdig måte". I praksis fører denne teorien til at det er umulig for alle arbeidere å kreve en generell lønnsøkning. Jo større del av kaka en gruppe arbeidere kjemper til seg, jo mindre blir det på de andre ifølge kakateorien. "Høyt lønnsgrupper" blant arbeiderne skal altså vise "solidarisk lønnspolitikk" ved å moderate sine krav slik at de lavtlønte kan få litt mer. Men avskaffelse av kapitalismen består ikke i en mer rettferdig fordeling av en pengesum, men i avskaffelsen av kapitalforholdet.

Like falsk som kakateorien er teorien om lønns- og prisspiralen. Ifølge den skal arbeiderne innstille lønnskampen fordi den fører til prisstigning. Hvis denne teorien er riktig må prisene stå stille når lønna

ikke stiger. Men erfaringene viser at i perioder med stillstand i lønnsutviklingen har prisene likevel steget. La oss derfor se litt nærmere på denne "teorien": For folk som forefekter denne teorien består en vares verdi av omkostningene til produksjonsmidler og arbeidskraft, altså bare av $k+v$. Det betyr at arbeideren får betalt for alt det arbeidet han yter. Dermed må prisene på varene stige når prisen på arbeidskrafta (dvs. lønna) stiger. Denne teorien er falsk fordi den ikke regner med merverdien. En vares verdi består ikke bare av $k+v$, men av $k+v+m$, hvor $v+m$ utgjør merproduktet. Gjennom økning av lønna øker også arbeiderens andel av dette merproduktet (som de sjøl har skapt). Dermed endres forholdet mellom v og m : fordi $v+m$ på kort sikt er konstant, synker den merverdien som kapitalistene tilegner seg like mye som lønna stiger. Økninga av arbeidslønna endrer ikke en vares verdi. Den endrer bare fordelinga mellom lønn og merverdi innafor den totale verdien av varen. For kapitalisten betyr lønnsøkninger et fradrag i merverdien. Lønnskampen betyr derfor et innhogg i merverdien samtidig som den skolerer og forener arbeiderklassen i kampen mot kapitalen. Motsigelsene i kapitalismen skjerpes gjennom denne kampformen og derfor er den uunnværlig. Men lønnskap alene er ikke nok for å avskaffe kapitalismen. Lønnskampen er bare en del av kampen og arbeiderklassen kan bare oppheve det kapitalistiske utbyttersystemet hvis den er organisert i et kommunistisk parti og anvender den marxist-leninistiske teorien.

Spørsmål:

1. Hvorfor begynner Marx analysen av kapitalismen med studiet av varen? Hvordan oppstår verdien? Skaper maskiner verdi? Skaper salget verdi?

„fortsettes neste side”

2. SF-ideologen Sætra hevder at "utbyttinga av arbeiderklassen i dei rike landa er ei miljømessig (økologisk) utbytting først og fremst, og ikkje som tidlegare ei vesentlig økonomisk utbytting". Prøv å se dette i forhold til Marx' teori om merverdi og merarbeidstid. Hva legger marxist-leninistene i at arbeiderklassen er den ledende klassen i kampen for sosialismen?

3. Sosialdemokratene påstår at det er arbeidsfolks kamp for høyere lønninger som fører til prisstigninger. Diskuter innholdet i kake-teorien, og hvilke konsekvenser den får for arbeidsfolks økonomiske og politiske kamp. Hvilken rolle spiller arbeiderklassens lønnskamp og studentenes interessekamp i kampen for et sosialistisk Norge?

Litteratur til møtene om politisk økonomi.

Litteratur til
Politisk økonomi I:

Marx/Engels: "Arbeid og kapital".
Les forordet til Engels og artiklene "Lønnsarbeid og kapital" og "Lønn, pris og profitt". (Boka er utgitt på forlaget Ny Dag)

Tilleggs litteratur:

Marx: "Kapitalen", 1. bind: 1.kap. (varen), 4.kap. (pengenes forvandling til kapital), 5.kap. (produksjon av merverdi) og 7.kap. (merverdiens rate).

Lenin: "Om Marx", s.35-52, Ny Dag forlag.

Litteratur til
Politisk økonomi II -
Monopolkapitalismen:

Lenin: "Imperialismen", 1.kap. (konsentrasjon av produksjon til monopoler), 4.kap. (kapitaleksport).

Tilleggs litteratur:

Røde Fane 3/73: "Monopolkapitalen i Norge".

Røde Fane 3/74: "Oljeeventyret".

Røde Fane 4/75: "Sovjet i dag".

NB! Etter at studiesirkelen var skrevet har boka Politisk Økonomi-Lærebok kommet ut på Oktober Forlag. Vi anbefaler boka som tilleggslitteratur, og oppfordrer studielederne til å vurdere om avsnitt fra denne boka kan brukes i stedet for den litteraturen vi har ført opp.

2.møte: Politisk økonomi II. Monopolkapitalismen.

I innledningen til det forrige møtet gikk vi gjennom de grunnbegrepene marxismen bruker i analysen av den kapitalistiske økonomien. Nå kan vi gå over og se på kapitalismens historiske utviklingstendenser. Den analysen av kapitalismen som Marx legger fram i "Kapitalen" begynner med den enkle reproduksjonen. Dette betyr at kapitalisten bruker opp hele merverdien til eget konsum. Men det er ikke dette som faktisk skjer under kapitalismen. Merverdien splittes opp i to deler, en del som kapitalisten konsumerer og en del som reinvesteres (dvs. brukes til å kjøpe produksjonsredskaper og mer arbeidskraft.) Kapitalistens totale kapital øker altså. Dette kaller Marx for den utvidete reproduksjon eller kapitalistisk akkumulasjonsprosess. Den enkelte kapitalist står overfor en motsigelse: på den ene siden ønsker han subjektivt å øke sitt forbruk mest mulig ved å forbruke merverdien, på den andre siden tvinges han til å reinvestere mest mulig av merverdien. Utgangspunktet for denne motsigelsen er den frie konkurransen mellom enkeltkapitalene. Hvis en kapitalist ikke reinvesterer en del av merverdien (det vil si øker sin totale kapital), vil han tape i konkurransen med de andre enkeltkapitalene.

Samtidig vil det alltid være slik at enkeltkapitalene er av forskjellig størrelse. Og fordi merverdien og dermed evnen til å akkumulere kapital avhenger av enkeltkapitalenes størrelse, vil forskjellene mellom enkeltkapitalene hele tiden øke. Vi kan altså slå fast at frikonkurranse med nødvendighet fører til monopolisering.

I beskrivelsen av monopolisering skiller Marx mellom begrepene sentralisering og konsentrasjon: "Enhver individuell kapital er en større eller mindre konsentrasjon av produksjonsmidler med tilsvarende kommando over en større eller mindre arbeiderhær. Hver akkumulasjon blir et middel til ny akkumulasjon. Med den økte mengde av rikdom som fungerer som kapital utvider den dens konsen-

trasjon i hendene på individuelle kapitalister og dermed grunnlaget for produksjonen i stor skala og for de spesifikke kapitalistiske produksjonsmetodene. Økningen av den samfunnsmessige kapital skjer ved at mange individuelle kapitalister blir større... Samtidig løsriver avleggere seg fra originalkapitalene og fungerer som nye selvstendige kapitaler... Sammen med kapitalens akkumulasjon øker derfor også mer eller mindre antallet av kapitalister." Stadig mer av den totale samfunnsmessige rikdom konsentreres altså i hendene på kapitalistklassen. Kapitalforholdet trenger seg gjennom i stadig større deler av samfunnet. Kapitalismen tenderer mot å bli universell "... Mens akkumulasjonen på den ene sida framtrer som en økende konsentrasjon av produksjonsmidlene og av kommandoen over arbeidet, framtrer den på den annen side som en adskillelse av mange individuelle kapitaler fra hverandre. Denne oppsplittinga av den samfunnsmessige totalkapital i mange individuelle kapitaler motvirkes av deres tiltrekning. Her dreier det seg ikke lenger om en enkel konsentrasjon av produksjonsmidler og kommando over arbeid. Det dreier seg om konsentrasjon av allerede oppståtte kapitaler, avskaffelse av deres individuelle selvstendighet, ekspropriasjon av kapitalist gjennom kapitalist, forvandling av mange mindre til få større kapitaler. Kapitalen svulmer her opp i en hånd opp til stor masse, fordi den andre steder går tapt i mange hender. Dette er den egentlige sentralisasjon til forskjell fra akkumulasjon og konsentrasjon." (Marx: Kapit. bind 6, s. 53-54.) Sentralisering og monopolisering utvikles altså med nødvendighet av den kapitalistiske konkurransen mellom enkeltkapitalene. Det finner sted en kvantitativ opphopning av kapital i hendene på noen få kapitalister som så slår over i et kvalitativt sprang inn i et nytt stadium i den kapitalistiske utviklingsprosess - monopolkapitalismen. Monopolkapitalisme betyr ikke nød-

vendigvis at en kapitalist - eller en sammenslutning av kapitalister - kontrollerer hele produksjonen i en bransje av økonomien, men at antallet kapitaler som kontrollerer en bransje nasjonalt eller internasjonalt er så begrenset at den frie konkurranse mellom enkeltkapitalene ikke lenger fungerer.

Men overgangen til monopolkapitalisme betyr ikke at konkurransen avskaffes: "... samtidig ser vi at monopolene ikke opphever den frie konkurransen som de er vokst fram av, men består ved siden av og over den, og fremkaller på denne måten en rekke særlig i raske og skarpe motsetninger, gnidninger og konflikter." (Lenin: Imperialismen, s. 98.)

Når vi sier at konkurransen er hevet opp på et kvalitativt nytt nivå betyr det blant annet at konkurransens ytringsformer er blitt andre enn under fri-konkurransen. Men konkurransen eksisterer fortsatt, det er formene for konkurranse som endres. Mens den vanligste formen for konkurranse tidligere var priskonkurranse, framtrer konkurransen i dag i første rekke i form av kamp om markedsandeler, kontrakter for leveringer til staten o.l. Men det fins fortsatt priskonkurranse mellom monopolene internasjonalt. Bilindustrien er et eksempel.

Drivkraften i systemet er fortsatt den samme: maksimering av profitten gjennom stadig hardere utbytting av det arbeidende folket. Økt utbytting betyr ikke nødvendigvis at det arbeidende folket får en redusert materiell levestandard. Det betyr at arbeiderne får en stadig mindre del av den verdien de skaper. Men hvis den totale verdimassen øker raskt kan det bety at arbeiderne får flere materielle "goder".

Overgangen til monopolkapitalisme innebærer viktige omfordelinger innenfor kapitalistklassen. Gjennom sin monopolstilling vil en del kapitaler være i stand til å trekke ut monopolprofitter - det vil si at de oppnår en profittrente som ligger systematisk over den gjennomsnittlige profittrenten. Men dermed vil andre og mindre kapitaler enten ikke oppnå gjennomsnittsprifittrente eller til og med produsere med tap (negativ profitt). Følgen av det er at en del små kapitaler bukker under og går opp i de store kapitalkonsentrasjonene som utvider sitt økonomiske maktpotensial ytterligere - monopoliseringsprosessen fortsetter.

Vi kan skille mellom forskjellige typer av monopoler: kartell - som er et interessefellesskap mellom flere firmaer hvor man sammen fastsetter prisene og regulerer markedsandelene. Konserner (eller konglomerater) - sammenslutning av en rekke bedrifter innenfor forskjellige industribransjer, ofte også inkludert banker og forsikringsselskaper. Konglomeratene har historisk utviklet seg ved at et monopolselskap i en bransje har kjøpt opp mindre kapitaler i andre bransjer. Holding-selskap - en stor kapitalist behersker et selskap som igjen eier aksjer i andre firmaer, og kan dermed oppnå indirekte kontroll med disse. Dessuten er det vanlig å snakke om monopolistgrupperinger når store kapitaler er knyttet intimt sammen gjennom felles bankforbindelser, kontroll av aksjeposter og personalunioner i styrever og representantskap. (For en analyse av de viktigste norske monopolistgrupperingene, se Røde Fane nr. 3 -73: "Monopolgrupperingene i Norge", s. 21-33).

Lenin beskriver i "Imperialismen" monopoliseringen i Tyskland, England og USA i begynnelsen av dette århundre. I disse landene stagnerte monopoliseringen til en viss grad under krisene i 20- og 30-åra, men har skutt fart på ny etter andre verdenskrig.

I Norge kom prosessen i stand på et seinere tidspunkt, fordi kapitalismen utviklet seg annerledes i Norge. Vi kan tidfeste overgangen til monopolkapitalisme til perioden like etter første verdenskrig.

Vi skal se på tre ting som karakteriserer det monopolkapitalistiske stadiet til forskjell fra fri-konkurransestadiet: a) bankkapital og industrikapital smelter sammen til finanskapital, b) statens økende betydning i økonomien, c) Monopolkapitalismens imperialistiske natur: vareeksport og kapital eksport som økonomiske nødvendigheter.

Finansoligarki og finanskapital. Lenin beskriver det tjuende århundres begynnelse som overgangen fra kapitalens herredømme i sin alminnelighet til finanskapitalens herredømme i "Konsentrasjonen av produksjonen, bankenes sammensmelting

eller sammenvoksing med industrien - dette er det som særpreger finans - kapitalens oppståen og innholdet i dette begrep." (Lenin-Imp. s. 54.)

Lenins tese er at de kapitalistiske monopolars handlingsmåte i produksjonen uunngåelig fører til et finansoligarkis herredømme. "Det er i det hele tatt en egenskap ved kapitalismen at den skiller besittelsen av kapital fra dens anvendelse i produksjonen, skiller pengekapitalen fra den industrielle eller produktive kapital. . . Imperialismen eller finanskapitalens herredømme er det høyeste trinn i kapitalismens utvikling, der dette skillet har nådd et kolossalt omfang. Finanskapitalens overvekt, overvekt over alle andre former for kapital betyr en dominerende stilling for rentieren og finansoligarkiet." (Lenin'ibid. s. 67.)

Statens rolle i den kapitalistiske økonomien.

Statens viktigste funksjon i det monopolkapitalistiske samfunn er fortsatt å undertrykke arbeiderklassen og dens allierte. Men samtidig er det et par andre funksjoner som får økende betydning sammenliknet med frikonkurransesystemet. Krisene i den kapitalistiske produksjonsmåten skjerpes ytterligere under monopolkapitalismen.

Det store krakket i 1929 er det klareste eksemplet på hvordan det går når "kreftenes frie spill" får utfolde seg. Statsapparatet må derfor settes inn i et forsøk på å "løse" krisene i økonomien (en annen sak er at et forsøk på å løse kapitalismens krise med kapitalismens egne metoder er dømt til å mislykkes.)

Statens rolle blir generelt viktigere og vi ser en tendens til oppsvulming av statsapparatet. Statens rolle som krisedemper skjer gjennom reguleringsbestemmelser og inngrep overfor de enkelte kapitalene, men også ved at staten overtar mer og mer som kapitalistisk produsent.

Den utviklingen ble forutsett allerede av Engels. I "Anti-Düring" beskriver Engels hvordan staten først overtar driften av ikke-industriell virksomhet som jernbaner og telegraf. Jernbanene ble opprinnelig drevet kapitalistisk i for eksempel England, men ble etter hvert mindre og mindre profitabel og staten overtok. Men senere overtar staten i følge Engels deler av den kap-

italistiske industrien. Engels betegner dette som statens overgang fra ideell felleskapitalist til reell felleskapitalist. Og ved at staten fungerer som kapitalistisk produsent kommer den i motsigelse til sin rolle som kriseregulator

I Norge eier og driver staten bedrifter som Årdal og Sunndal Verk, Raufoss Ammunisjonsfabrikk, Kongsberg Våpenfabrikk, Horten Verft, Norsk Hydro, Norsk Jernverk, Norsk Koksverk og Sydvaranger Gruber. Dessuten er (selvsagt) finanskapitalens fremste monopol - Norges Bank - stateid. Påvisning av disse og liknende fakta (for dette var ikke noen uttømmende liste) er viktige for å tilbakevise diverse vrøvlete påstander: for det første påstanden om at statens aktiviteter pr. definisjon er ikke-kapitalistisk og at staten ikke driver noe særlig produktiv virksomhet (eks. KUL). For det andre ideene om at statens produktive virksomhet representerer noe mindre kapitalistisk enn den private eiendoms- og disposisjonsrett til produksjonsmidlene. Faktum er at de stateide bedriftene opererer innenfor en kapitalistisk økonomi og produserer for profit. Arbeidene blir like mye utbytta enten det er staten eller en privat kapitalist som tilraner seg den merverdien arbeiderne skaper. Statsdrift under kapitalismen er kapitalistisk produksjon, og sosialdemokratiets toppskikt i Norge er monopolkapitalister fordi de leder statens kapitalistiske virksomhet.

Det er viktig å slå fast at nasjonalisering og statsdrift under kapitalismen ikke betyr sosialisering. Det er interessant å legge merke til at SV og DNA snakker om "sosialisering" og "de-privatisering" i forbindelse med statlig overtakelse av bank- og kredittvesenet.

Statlig eiendomsrett til produksjonsmidlene er altså ikke tilstrekkelig for at vi skal kunne si det fins sosialisme i et land (selv om avskaffelsen av den private eiendomsrett til produksjonsmidlene er en nødvendig betingelse for utviklingen av sosialismen). Bare en konkret undersøkelse av produksjonsforholdene kan fastslå om et samfunn er kapitalistisk eller sosialistisk. Mens den kapitalistiske produksjonsmåten har som sin rasjonalitet produksjon av produksjon av merverdi, det vil si at

varene ikke produseres fordi de er produkter med forskjellig nytteighet, men for å realisere varenes bytteinverdi på markedet, så skjer produksjonen under sosialismen for å tilfredsstille folkets behov. I Sovjet er profitten igjen opphevet til ledestjerne for økonomien og kapitalismen gjeninnført. (Vi skal ikke dokumentere denne teorien her, vi viser til artikkelen "Produksjonsforholda i Sovjet er kapitalistiske" i Røde Fane 4-74s. 18-40).

På mange måter framtrer staten som det perfekte monopol. Det ser vi klart i spørsmålet om finansoligarkiet og finanskapitalens sentralisering. Det er vel vanskelig å tenke seg en mer perfekt monopolisering av finanskapitalen enn gjennom en statsbank. Integrasjonen mellom stat og kapital blir stadig sterkere gjennom statlig produksjon, monopolkapitalistenes inntreden i statsapparatet, og korporative råd der statsbyråkrater, høyreresosialdemokrater og monopolkapitalister møtes. Vi kan snakke om overgangen til en statsmonopolistisk kapitalisme. Begrepet statsmonopolistisk kapitalisme ble brukt allerede av Lenin: "Men i særdeleshet oppviser imperialismen - bank-kapitalens, de kjempemessige kapitalmonopolenes epoke, den epoke da monopolkapitalismen vokser over i statsmonopolistisk kapitalisme - en usedvanlig styrking av statsmaskineriet, en maktvekst i dets embedsmanns- og militær-apparat i samband med økning av undertrykkingsiltakene mot proletariatet." (Lenin: Staten og revolusjonen, s. 69).

Også revisjonistene, både i Norge og i Øst-Europa, bruker begrepet statsmonopolistisk kapitalisme. Revisjonistenes "teori" går ut på at stamokap. representerer et nytt stadium i den monopolistiske kapitalisme der den grunnleggende motsigelsen mellom arbeid og kapital er av en slik art at en fredelig overgang til sosialismen blir mulig. Mot dette stiller marxist-leninistene teorien om at stamokap. riktignok er et forsøk på å "løse" kapitalismens motsigelser i betydningen skape harmoni mellom arbeid og kapital. Men kapitalismens vesen er jo nettopp at den grunnleggende motsigelsen er antagonistisk (uløselig) og statens inngrep i den kapitalistiske økonomien er dømt til nederlag. Tvert i mot er det slik at

motsigelsene i det kapitalistiske samfunn skjerpes jo lenger utviklingen kommer i retning av monopolisering.

Lenin sier at "imperialismen er kapitalismens monopolistiske stadium." Det betyr at når en stat går over i det monopolkapitalistiske stadium blir det nødvendigvis også imperialistisk. Vi pekte tidligere på den iboende tendensen i kapitalismen til stadig stigende akkumulasjon, stadig økende økonomisk "vekst" ved at flere og flere varer oversvømmer markedet. På et visst stadium i den kapitalistiske utviklingsprosess blir markedet i hjemlandet for lite og det blir nødvendig å eksportere varer. På et senere stadium overstiger kapitalakkumulasjonen det nivået som kan reinvesteres i landet, og kapitaleksport blir også nødvendig. "For den gamle kapitalisme med frikonkurransens fulle herredømme var eksport av varer karakteristisk. For den nyeste kapitalisme med monopolenes herredømme er eksport av kapital blitt karakteristisk." (Lenin. Imp. s. 69). Dette betyr ikke at kapitaleksporten helt erstatter vareeksporten. Utviklingen etter Lenins tid har vist at kapitaleksport og vareeksport stadig mer integreres og supplerer hverandre innenfor de enkelte monopolsammenslutninger.

Men bare en konkret analyse av hvert enkelt kapitalistisk land kan avgjøre størrelsen på og forholdet mellom kapital- og vareeksporten. For eksempel har Norge hittil hatt et lavt nivå når det gjelder kapitaleksport, men den enorme kapitalakkumulasjonen som kommer i forbindelse med Nordsjøoljen vil gjøre det "nødvendig" (dvs. nødvendig innenfor den kapitalistiske produksjonsmåte) å eksportere ca. 6 milliarder kroner pr. år. Dermed styrkes norsk imperialismen.

Kapitalismens historiske utviklingslov.

For den grunnleggende motsigelsen mellom arbeid og kapital er antagonistisk kan ikke det kapitalistiske samfunn bestå til evig tid. I kap. 24 i første bind av Kapitalen gir Marx en oppsummering av kapitalismens utviklingstendens. Marx beskriver først overgangen fra den individuelle privateiendom som er skapt ved eget arbeid til den kapital-

istiske privateiendom som beror på utbytting av andres arbeid."Så snart den kapitalistiske produksjonsmåten står på egne bein, antar den fortsatte samfunnsmessiggjøring av arbeidet og den fortsatte forvandling av jorden og andre produksjonsmidler, det vil si den fortsatte ekspropriasjon av privateier- en, en ny form. Den som nå skal eks- proprieres, er ikke lenger den selv- stendige arbeidende arbeider, men kap- italisten som utbytter arbeidere. Denne ekspropriasjon fullbyrdes gjennom sel- ve den kapitalistiske produksjons im- manente lover, gjennom sentraliser- ingen av kapitalene. En kapitalist slår i hjel mange andre. Hånd i hånd med denne sentraliseringen utvikles arbei- dsprosessens kooperative form i stad- ig økende skala, den bevisste tekniske anvendelsen av vitenskapen, den plan- messige utnyttelsen av jorden, forvand- lingen av arbeidsmidlene til arbeids- midler som bare kan brukes i felles- skap, økonomiseringen av alle produk- sjonsmidler ved å bruke dem som pro- duktjonsmidler for kombinert, sam- funnsmessig arbeid... Med det stadig minkende tall på kapitalmagnater som monopoliserer alle fordeler ved denne forvandlingsprosess øker mengden av elendighet, press, trelldom, utarming, utbytting, men også opprør i den stadig voksende arbeiderklasse, som er blitt skolert, forent og organisert gjennom mekanismen i selve den kapitalistiske produksjonsprosess. Kapitalmonopolet blir en lenke for produksjonsmåten som er blomstret opp med og under den. Sentraliseringen av produksjonsmid- lene og arbeidets samfunnsmessige karakter når fram til et punkt hvor de ikke lenger lar seg forene med det kap- italistiske hylster. Det sprenges. Klokkene ringer for den kap- italistiske privateiendom. Eksproprietorene blir eks- propriert." (Marx, kap. b. 6, s. 114.)

Spørsmål:

1. Visse folk som kaller seg marxister har ikke i praksis skjønt Lenins skille mellom frikonkurranskapitalismen og monopolkapitalismen. KUL hevder at "monopolborgers- skapet i høyden er en fraksjon innafor borgerskapet." Vi ma- rxist-leninister hevder at monopolborgerskapet er skilt ut som egen klasse. Hva men- es det med dette? Hvilken be- tydning får dette for den poli- tiske strategien i Norge i dag? (Trekk inn spørsmålet om hovedmotsigelsen og vår avgrensning til revisjonist- enes strategi for anti-mono- polistisk demokrati.)

2

DNA og SV er i dag spydspissen i utvik- lingen av monopolkapitalen i Norge, og særlig revisjonistene går inn for å konsentrere industri og kapital på statens hender.

Under monopolkapitalismen får staten en stadig viktigere rolle i opprettholdelsen av kapitalismen som system.

Diskuter dette med henblikk på revisjonistene som sier at vi i dag kan ta over staten og reformere kapitalismen gjennom staten. Har parla- mentet i dag noen reell kon- troll med kapitalkrefte? Er det på lengre sikt mulig å oppnå slik kontroll gjennom parlamentet?

3. Lenin sier i boka "Imperi- alismen" at kapitaleksport er dominerende under imperia- lismen. Hva betyr kapitalek- sporten for undertrykkinga av verdens folk og nasjoner? Norge er i ferd med å bli en større imperialistmakt fordi den kapitalistiske utviklingen av oljeindustrien gjør Norge til en stor kapital eksportør. Kan vi reise kamp mot denne utviklinga, eller er dette en naturnødvendig prosess vi ikke kan gjøre noe med?

3.møte: Imperialismen I.

IMPERIALISMEN

Emnet imperialismen har vi delt i to møte etter at vi fann ut at det vart svært omfemnande både med omsyn til stoffmengda og talet på politiske spørsmål som dukka opp etter kvart.

Det beste ville nok vera å lesa heile innleiinga under eitt, men vi er redd det ville føre til at ein strauk over eit viktig emne med "harelabb". Vi har da delt innleiinga i ein meir generell som legg vekt på historisk oversyn og ein del sentrale spørsmål i kommunistane si vurdering av imperialismen. Den andre delen (møtet) tar opp stoda i verden i dag, fåren for krig og fronten mot supermaktene. Det er ein del "overlapping" mellom dei to møta, men vi meiner det er rett å få ut studieheftet nå, istadenfor å bruke meir tid på å "perfeksjonere" forma.

IMPERIALISMEN, ØKONOMISK OG HISTORISK DEFINISJON.

I det klassiske verket sitt, "Imperialismen som kapitalismens høyeste stadium" har Lenin gjeve denne stutte definisjonen: "Imperialismen er kapitalismens monopolistiske stadium". (s. 98).

Etter sitt økonomiske innhald er altså imperialismen monopolistisk kapitalisme. (Ei gjennomgåing av dette finn du under møtet om Monopol-kapitalismen).

Historisk er imperialismen overgangen frå den kapitalistiske til ei høgare samfunnsordning, den er den snyltande, råtnande eller døyande kapitalismen. I føreordet til "Imperialismen" seier Lenin: "Imperialismen er terskelen til proletariatets sosiale revolusjon".

MONOPOLKAPITAL UTAN IMPERIALISME ?

Er det slik som enkelte har sagt, og så "sosialistar", at ein ikkje må sjå imperialismen som ein fase eller eit trinn i det økonomiske liv, men som ein ganske bestemt politikk som finanskapitalen "foretrekker"?

Dersom dette stemmer, kan ein godt tenke seg ein "snill" monopolkapital, ein monopolkapital som ikkje driv nykolonialistisk utbytting i Afrika og fører imperialistisk krig i Indokina. Dette er idear t.d. Kautsky førde på marknaden i åra før 1.verdskrig, og som eksisterer ennå, sjøl om dei sjeldan er så å klårt formulerte.

Som det vart forklart under førre møtet, har kapitalismen ein iboande tendens til stadig "oppsamling" av kapital, og stadig større "vekst". Avdi profitttrata har ein tendens til å falle under kapitalismen, og avdi monopolkapitalen heile tida strever etter å nå maksimal profitt, blir det etter kvart "ulønsamt" å reinvestere i innlandet. Kapitaleksport blir naudsynt, og denne kapitaleksporten er det særmerkte ved monopolkapitalismen til forskjell frå vare-eksporten under frikonkurranskapitalismen. (Merknad: Profitttrate er lik tilhøvet mellom meirverdi og summen av konstant og variabel kapital).

Difor finst det ikkje under kapitalismen noko alternativ til imperialismen sin utbytting og undertrykking. Skal vi for godt gjere slutt på imperialismen, må vi gjere det av med kapitalismen. Vi må gjennomføra sosialismen. Dette tyder ikkje at det under kapitalismen er umogeleg eller utan meining å kjempe mot imperialismen. At det er mogleg å stogga imperialistane sine framstøyt og endåtil vinna knusande sigrar, har t.d. EEC-kampen og dei indokinesiske folka sin kamp synt oss. Men imperialismen vil halda fram med å gjera nye framstøytar heilt til grunnlaget, kapitalismen, blir knust.

IMPERIALISMEN STREVER ETTER VALD OG REAKSJON.

Lenin seier: "...politisk betyr imperialismen streben etter vold og reaksjon i det hele tatt". (Imp.s. 101). Vidare: "Imperialismen er finanskapitalens og monopolens epoke, som overalt streber mot herredømme, men ikke mot frihet. Reaksjon over hele linjen, likegyldig under hvilke politiske systemer, den ytterste tilspissing av motsetningene, det er res-

ultatet av disse tendenser. Særlig skjerpes også den nasjonale undertrykking og jakten etter annekasjoner, dvs. krenking av nasjonal uavhengighet". (Imp.s. 133).

Imperialisme tyder krig. Den moderne imperialismen har etter kvart blitt tvinga til å gje opp den gamle forma for koloniherrdøme på mange plassar. Som resultat av frigjeringskampane til folka i Afrika, Asia og Latin-Amerika har mange land fått det for melle sjølstendet sitt. Men det tyder ikkje at dei har fridd seg frå imperialismen. Utbyttinga held fram på andre måtar, gjennom kapitaleksport og investeringar frå dei imperialistiske landa. Vidare blir dei fattige landa ofte dobbelt utbytta gjennom "lån" frå dei rike: Långjevaren krev ågerrenter, samstundes som det blir krevd at pengane skal nytta til varekjøp i det landet som gjev "lånet".

Sovjet-imperialismen sin vanlegaste metode for utbytting er å "kjøpa billeg og selgje dyrt". Sovjet sel fabrikkvarer til u-landa til langt over marknadspris, og kjøper att råvarer til ein pris som ligg under det vanlege på verdsmarknaden (og som dei av og til sel vidare med forteneeste.) Som døme kan nemnast at Sovjet etter oktoberkrigen fekk kjøpe billeg olje i Irak som del av ein våpenhandel. Alt før oljen var levert, hadde Sovjet selt han vidare til V-Tyskland til tre-dobbel pris.

Når folket i dei undertrykte landa reiser seg, svarar imperialistane med å trappe opp valdsbruken. Dei gjev ikkje slepp på byttet sitt, og fører krig for å forsvare interessene sine om det er naudsynt (t.d. USA i Vietnam, Storbritannia i Nord-Irland, Sovjet i Tsjekkoslovakia). På denne måten tyder imperialismen krig. I den imperialistiske epoken er oppdelinga av verda mellom imperialistane avslutta, og berre ei ny-oppdeling kan koma på tale. Dei ulike imperialistmaktene utviklar seg ujamt, samstundes som krisene i det kapitalistiske systemet blir stendig skarpare. Den økonomiske krigføringa mellom imperialistmaktene, kampen om marknader og råstoff, blir skjerna. I siste omgang er det berre makt, krig, som kan "løse" konflikten mellom konkurrerande imperialistar. Også på denne måten tyder imperialisme krig.

Sovjet-revisjonistane seier at det i atom-alderen ikkje finst alternativ til "fredelig sameksistens" og "fredelig kappestrid" mellom det "sosialistiske" og det kapitalistiske systemet. Dei hevdar at alle krigar er farlege for freden i verda, og at revolusjonar er moglege utan krig. Krig kan dessutan føre til atom-krig, og øydeleggja jordkloten. I praksis går difor revisjonistane mot væpna kamp mot imperialismen. Dei har konstruert tesa om "fredelig overgang" til sosialismen. Verdsfreden skal sikrast gjennom at supermaktene USA og Sovjet ved sin "fredelige sameksistens" i fellesskap skal eliminera farlege konfliktsituasjonar, gjeva "garantiar" osv. (Jfr. Midtausten).

Marxist-leninistane meiner at krig er eit framhald av politikken med andre middel, og at kvar krig må vurderast ut frå det politiske systemet og dei politiske kampane som er skuld i krig. Dette er føresetnaden for å forstå spørsmålet om krig og fred.

Det finst rettferdige og urettferdige kriger. Det er kriger som imperialistmaktene fører mot kvarandre eller for å undertrykka folk og nasjoner. Det finst nasjonale frigjeringskriger og revolusjonære folkekriger. Siger i slike kriger svekker imperialismen og styrker dei kreftene som hindrar imperialistane i å setja i gang ein verdskrig. Samstundes har historia synt at dei imperialistiske verdskrigene må føra til revolusjonar.

Marxist-leninistane seier at berre sosialismens siger over heile verda kan sikra varig fred. Å snakke om "ålmen avrusting"; ei verd utan våpen og krig under imperialismen er reint bedrag og illusjonsmakeri.

PROLETARISK INTERNASJONALISME OG FREDELEG SAMEKSISTENS.

Vi kommunistar er for prinsippet om fredeleg sameksistens mellom land med ulike samfunnssystem. Kinas Kommunistiske Parti har stelt opp grunnlaget for eit slikt prinsipp i 5 punkt: Respekt for den territorielle ukrenkheita og suvereniteten til kvarandre, gjensidig ikkje-aggresjon, ikkje innblanding i dei indre tilhøva til kvarandre, likskap og gjensidig nytte, fredelig sameksistens.

Slik sovjetrevisjonistane tolkar omgrepet "fredelig sameksistens", blir det utvida også til tilhøvet mellom undertrykte land og undertrykkarland, mellom undertrykte klasser og undertrykkarklasser osv. Det blir tolka dit at den fredelige sameksistensen er menneska sin veg til sosialismen. Historia har synt at alt dette er tøy. Den fredelige sameksistensen kan ikkje komma i staden for folka sine revolusjonære kampar, som er bitre kampar på liv og død for å endra samfunns-systemet.

Difor må også den proletariske internasjonalsismen vera hovudsida i utanrikspolitikken til eit sosialistisk land. Ein slik utanrikspolitikk må ha til siktemål for det fyrste å utvikla venskapen og samarbeidet mellom dei sosialistiske landa, og for det andre, stø og hjelpe alle undertrykte folk og nasjonar i den revolusjonære kampen deira mot imperialismen.

FORSVAR DEN NASJONALE SJØLRÅDERETTEN!

Lenin seier: "... med nasjonenes selvbestemmelse menes deres statlige atskillelse fra kollektiver av fremmed nasjonalitet, dannelse av selvstendige nasjonalstater". (Nasjonalpolitikk og proletarisk internasjonalisme, s. 56).

Den nasjonale sjølråderetten sin klassekarakter må vurderast historisk. Kampen for nasjonal sjølråderett er gjennom tida blitt ført av ulike klasser. Under frikonkurranskapitalismen sto til vanleg borgarskapet fram som forsvarar av sjølråderetten. I dag er monopolborgarskapet viljug til å selja den same retten for "30 sølvpenngar" (jfr. EEC-kampen), og arbeidarklassen og folket går i brodden for å forsvare sjølråderetten.

Når vi kommunistar konkret skal ta stilling til spørsmålet om forsvar av norsk sjølråderett, må vi setja saka i eit klassekamperspektiv. Dvs., vi spør alltid "for kven?", "kven tener på dette"? Kven tente på at Noreg etter 25. september 1972 fekk behalda den nasjonale sjølråderetten? For monopolkapitalen var det eit sviande nederlag. Derimot var det ein stor føremom for arbeidarklassen, fordi det lettar kampen for sosialismen i Noreg. Det

ville ikkje vera i arbeidarklassens interesse å ha dei samla og organiserte monopolkapitalistane i Europa mot seg.

Marxist-leninistane i Noreg er konsekvente forsvararar av den nasjonale sjølråderetten mot åtak frå alle imperialistar. Vi har ofte blitt angripne for dette (t.d. i EEC-kampen) av grupper som seier seg å stå til "venstre" for oss. Slike grupper fører fram det gamle trotskistiske synet at den nasjonale sjølråderetten er ein "myte", ein illusjon i imperialismen sin tid. Dette blir grunngeve med at den nasjonale økonomien i stor grad er integrert i den internasjonale økonomien! Dette siste er rett i og for seg, det er berre det at desse folka rotar håplaut saman to forskjellige ting: "spørsmålet om nasjonenes politiske selvbestemmelse i det borgerlige samfunn, om deres statlige selvstendighet, med spørsmålet om deres økonomiske selvstendighet og uavhengighet". (Lenin: Nasjonalpolitikk og proletarisk internasjonalisme, s. 58).

"K"UL-gruppa i Oslo saboterer forsvaret av den nasjonale sjølråderetten under påskot av at imperialismen er "progressiv"(!). Når imperialistane freistar å skaffe seg politisk kontroll tvers over landegrensene, er dette ein naturleg og naudsynt følgje av imperialismen sin utvikling- og den må vi vera varsame med å leggja hindringar i vege for, meiner "K"UL.

Eit slikt syn fører til vakling, opportunisme og regelrett sabotasje i kampen for å forsvare sjølråderetten. Parolen blir sett som eit uttrykk for illusjonsmakeri, reaksjonær nasjonalisme, osv.

Vi har ikkje høve til her å gå inn på det "marxistiske" grunnsynet som kan gje opphav til slike teoriar. Men konsekvensane av eit slikt syn er klart: kapulasjonsmakeri og defaultisme av verste slag. Det er ein politikk som objektivt er ein stød til til klassefienden, ein "raud" versjon av borgarskapets "utviklinga krev sitt".

For kommunistane er det ei viktig oppgåve å avsløre og bekjempe ein slik politikk.

PROLETARISK INTERNASJONALISME

Proletarisk internasjonalisme er å

sannkjenna at proletariatet i alle land har grunnleggande sams interesser, mot imperialismen og mot utbytterklassene i alle land. Å praktisera proletarisk internasjonalisme er å stø opp om alle rørsler og kampar som kan verka til at arbeidarklassen sin sak verda over vinn fram.

For kommunistane er proletarisk internasjonalisme eit svært viktig prinsipp. Det tyder at vi aktivt stør nasjonale og revolusjonære frigjeringskampar i andre land, og syner solidaritet med dei folka som har frigjort seg frå all utanlandsk og innanlandsk reaksjon, og oppretta proletariatets diktatur. Det tyder at vi arbeider for å utvikla venskapen og einskapen med kommunistar og arbeidsfolk i alle land.

Bra døme på proletarisk internasjonalisme er det anti-imperialistiske støtte-arbeidet i Noreg dei siste åra, som solidaritetsarbeidet for Vietnam og Palestina. Dette arbeidet er særskilt viktig for dei kjempande massane i dei landa det gjeld, samstundes som arbeidet utviklar einskapen mellom arbeidsfolk i Noreg og i dei undertrykte landa.

Proletarisk internasjonalisme tyder også at vi som kommunistar konsekvent stør nasjonale og revolusjonære rørsler sin kamp mot norske imperialistar, og aldri lar oss bruke av imperialistane til undertrykking av slike rørsler. Bra døme på dette er den svenske arbeidarrørsla som i 1905 stødde Noregs krav om nasjonalt sjølvstende og demonstrerte mot krig. Vi kan og nemna amerikansk ungdom som har nektet å ta del i den imperialistiske krigføringa til USA i Vietnam.

Sosialistiske land, som Kina og Albania, er stadig utsett for trugsmål frå imperialistane. Berre ein sterk internasjonal solidaritet, saman med innsatsen til dei frigjorte folka, kan trygga sosialismens siger i desse landa og framskunda sosialismen sin siger i heile verda.

FRONT MOT SUPERMAKTENE.

Dei fire grunnleggande motseiingane i verda er:

-Motseiinga mellom imperialismen på den eine sida, og verdens undertrykte folk og nasjonar på den andre.

-Motseiinga mellom proletariatet og borgarskapet i dei vestlege imperialistiske landa og landa i den sosialimperialistiske blokken.

-Motseiinga mellom dei ulike imperialistane innbyrdes.

-Motseiinga mellom dei sosialistiske og dei imperialistiske landa.

"I dag går den viktigaste motsigelsen i verden mellom verdens folk og imperialismen". (AKP(m-l)'s program og vedtak, s. 14).

Marxist-leninistane har lenge hevda at den viktigaste motseiinga i verda går mellom verdens folk og imperialismen. I dag er utviklinga i verda prega av skjerpa motseiingar og store forandringar. Det er, som Mao har sagt, stor omveltning, stor oppsplitting, stor omorganisering og ein kamp som stadig går djupare. Supermaktene USA og Sovjet kjempar kvassare om verdsherredømet, og pregar meir og meir imperialist-sida i den viktigaste motseiinga i verda. Det er difor rett å seia at den viktigaste motseiinga i verda i dag går mellom dei imperialistiske supermaktene USA og Sovjet og deira allierte på den eine sida, og dei undertrykte folka og nasjonane i verda på den andre sida.

Når dei kinesiske kommunistane analyserer verda på statsplanet, snakker dei om "dei tre verdene". Dei tre verdene er den tredje verda - mellom landa her er Kina, den andre verda - industrialiserte, kapitalistiske statar med Europa og Japan i spissen, og den fyrste verda - supermaktene USA og Sovjet.

Ut frå analysen av at den viktigaste motseiinga i verda i dag går mellom dei undertrykte folka og nasjonane på eine sida og imperialismen og sosialimperialismen på den andre, blir det ei særskilt viktig oppgave for Kina å stilla seg i brodden for ein innskapsfront av den tredje verda, mot supermaktene, og å spela på motseiingane mellom supermaktene og landa i den andre verda.

Det blir ei særskilt viktig oppgave for alle sanne anti-imperialistar å avsløre, isolere og bekjempe dei to supermaktene. Dette tyder ikkje at vi ikkje skal slåst mot all imperialisme, men supermaktene er særskilt farlege. Dei er

fullstendig militært overlegne, har flåter på alle verdshav, talrike militære basar i utlandet osv. Dei dominerer svært mange andre statar, også relativt store imperialistiske land. Japan har t.d. stor innverknad i Sør-Korea, men er sjøl "juniorpartner" for USA.

Marxist-leninistane meiner at USA frameis er den farlegaste supermakta for Noreg. I røynda har USA militære styrkar i Noreg gjennom NATO, og er i stand til å hærta landet når som helst. Likevel er det nå ei viktig oppgåve å avsløra og tvinga fram ein debatt om sosialimperialismen mellom alle progressive. Kvifor? USA-imperialismen er i dag på tilbaketog mange stader i verda, han er svekka både økonomisk, politisk og militært. Sovjet-imperialismen er "ung og aggressiv", og kjemper med USA om verdsherredømet. Samstundes samarbeider supermaktene om å undertrykke verdens folk og nasjonar. Men vi må hugse at kampen mellom dei er det absolutte, det som er hovudsaken. Samarbeidet er berre relativt, tilfeldig og ein lekk i kampen mellom dei. Den skjerpka kampen mellom dei syner at vi lever i ein førkrigsperiode, og at vi må vera budde på verdskrig.

Sosialimperialismen. -Mange som reknar seg til venstresida nektar for at Sovjet er imperialistisk. Revisjonistar og reformistar bruker ord som "feilgrep", "beklagelege hendingar" om slike overgrep som Tsjekkoslovakia-invasjonen. Nokre freistar å grunnje teoretisk at Sovjet ikkje kan vera imperialistisk. Her skal vi berre slå fast at det i Sovjet i dag finst eit nytt borgarskap, som tilraner seg meirverdien skapt av det sovjetiske folket. Det nye borgarskapet driv stortilt imperialistisk utbytting etter "klassisk" mønster, m.a. gjennom varehandelen og kapitaleksport. I 1972 var kapitaleksporten 5000 mill. rubler. (Sjå "Sovjet idag- førtryck och aggresjon i sosialismens namn", svensk Oktober, og Røde Fane nr. 4/74: "Sovjet i dag: sosialisme i ord- kapitalisme og imperialisme i handling").

Sovjet har i dag ei kolossal militærmakt, og det er ei militærmakt som er tenkt til åtak. Den sovjetiske flåten går i fleire og fleire hav; Sovjet har eit arsenal av atom-våpen av alle slag. Dei har meir enn 700.000 soldatar utanom grensene sine osv.

I kampen mot supermaktene er det også viktig å legge merke til at det finst til dels store motseiingar mellom supermaktene og dei små og mellomstore imperialistlanda. Det er kamp om marknaden, kamp om dei mindre imperialistlanda sine ressursar, osv. (Stikkord: Nordsjøoljen, fiskerigrensa). Kommunistane meiner at det er i folkets interesse å forsvara den nasjonale sjølråderetten når han er truga av supermaktene, og vil gå inn for at Noreg i størst mogleg grad skal gå mot supermaktene sine planar og gjeremål. I Sverige har vi i samband med Vietnamkrigen sett korleis ein sterk folkeopinion har pressa regjeringa til å gå mot USA-imperialismen i dette spørsmålet. Sverige vil frameis vera eit imperialistisk land, som samarbeider med USA i mange saker, men det er og klårt at Sveriges Vietnam-politikk har svekka USA-imperialismen i Indokina.

SPØRSMÅL TIL DISKUSJONEN:

1. Diskuter om det er mogleg å unngå krig under imperialismen. Er "fredelig" sameksistens" mogleg? I samband med dette kan ein t.d. ta opp Kautskys ultra-imperialismeteorologi (går i stutte drag ut på at imperialismen er komen inn i ein fase der einskapen mellom imperialistane er blitt det viktigaste, og at det såleis var mogleg å unngå krigar mellom imperialistmakter). Særleg interessant i samband med Sovjet-revisjonistane sine ynskje om ein all-europeisk "sikkerhets"-konferanse.

Kva har dei nasjonale frigjeringskrigene å seia for vår kamp for sosialismen?

„fortsettes neste side”

2. Diskuter enkelte populistar sine påstandar om at arbeidarklassen i dei imperialistiske landa utbytter dei undertrykte folka, og at "proletarisk internasjonalisme" primært må gå ut på å ikkje krevje lønstilllegg, spenne inn livreima, osv.

Mot dette hevdar vi at arbeidarane i dei imperialistiske landa og dei undertrykte folka har sams interesser i sin kamp, og at den norske arbeidarklassens kamp mot kapitalen også er eit uttrykk for proletarisk internasjonalisme.

Trotskistar og "venstre"-opportunistar hevdar ofte idear om at dei anti-imperialistiske organisasjonane må ta stilling til spørsmålet om arbeidarklassens kamp, streiker osv. i sitt eige land, at dei må stå på eit sosialistisk grunnlag. - Den "venstre"-opportunistiske Hovden-gruppa (KAF) sitt syn på dei anti-imperialistiske frontane er klårt: "Det anti-imperialistiske arbeidet. Her må Forbundets revolusjonære linje kjøres ut på grunnlag av den proletariske internasjonalismen. Samtidig må den borgerlige og småborgerlige "solidaritetsbevegelsen" i Norge avsløres og bekjempes". (Dokumenter fra Kommunistisk Arbeiderforbunds 1. landsmøte, s. 33, våre uth.).

Kva slag konsekvensar vil slike liner få for det anti-imperialistiske støttearbeidet?

Kven er det som objektivt tener på den politikken "venstre"-opportunistane her fører fram?

3. Noreg er eit imperialistisk land, og gjennom oljeutvinninga vil truleg Noreg få ein kapitaleksport som er større enn V-Tyskland sin.

På andre sida er Noreg også eit offer for imperialistisk utbytting. Ca. 40% av aksjene i norsk industri er eigd av utanlandsk monopolkapital.

Den norske herskarklassa er viljug til å selja ut landet, både politisk, økonomisk og militært.

Kvifor er parolen "Forsvar den nasjonale sjølråderetten korrekt i Noreg i dag?"

Er det rett av kommunistane å gå mot tiltak som vil gjera landet mindre økonomisk sjølvberga?

Korleis bør vi stilla oss til norske imperialistiske framstøyt?

Er det mogleg å presse stat og monopolkapital til å la Noreg gå med i ein front mot dei imperialistiske supermaktene USA og Sovjet?

LITTERATUR:

Lenin: "Imperialismen som kapitalismens høyeste stadium", (det som ikkje er litteratur til 5. møte, og særleg frå s. 85). Ny Dag forlag.

Lenin: "Nasjonal politikk og proletarisk internasjonalisme", (s. 54-60, s. 126-129). Ny Dag forlag.

Vedtak fra AKP(m-l)s landskonferanse november 1974: "Styrk kampen mot sosialimperialismen", (s. 14-94 i boka "Sosialimperialismen - Sovjet i dag"). Oktober forlag.

TILLEGGLITTERATUR:

Lenin: "Nasjonal politikk og proletarisk internasjonalisme", (resten av boka).

Særskilt interesserte kan også lesa boka til Jan Sandegren: "Arbetarklassen og de førtryckta folken", svensk Oktober forlag.

Røde Fane nr. 4/74: "Sovjet i dag: sosialisme i ord - kapitalisme og imperialism i handling". (Nokre av dei viktigaste artikklane står og trykt i boka "Sosialimperialismen - Sovjet i dag", Oktober forlag).

Det svenske venskapssambandet: "Kinas Utrikespolitikk". (Hefte).

Røde Fane, nr. 5/73 og 1+2/74: "Fronten mot supermaktene".

Bo Gustafsson: "Fra kolonialisme til sosialisme". (Ein må merka seg at boka er skriven tidleg i 60-åra, og at den politiske diskusjonen i dag er kome lenger på viktig punkt).

4.møte: Imperialismen II. Fåren for verdenskrig.

FÅREN FOR KRIG

I dag slåst dei to supermaktene, USA og Sovjet, om herredømet på alle kontinentet. Begge dei imperialistiske supermaktene, og særleg Sovjet, spreier fraser om fred, samarbeid og avspenning. Under prat om "fredelig sameksistens" som på den "all-europeiske sikkerhetskonferansen" i Helsingfors nyleg, driv dei to supermaktene storstilt opprusting og førebur seg på krig. Kinas statsminister, Chou En-lai, peikte på dette i ein tale på den 4. folkekongressen i januar -75: "... kappestriden mellom de to supermaktene, De forente stater og Sovjet, (er) i ferd med å bli mer intens. Kappestriden strekker seg til hvert hjørne av verden, men brennpunktet for striden er Europa. Sovjetisk sosialimperialisme 'gjør en finnte mot øst, mens den går til angrep i vest'. De to supermaktene er ... de største internasjonale undertrykkerne og utbytterne i dag, og de er kilden til en ny verdenskrig. Den ville kappestriden er nødt til å føre til verdenskrig en dag". (Sitert etter Røde Garde nr. 8/75).

To ganger før i dette hundreåret har verden blitt satt i brann. To verdenskrigar har starta i Europa. Dei har kome som ein naudsynt fylgje av dei leiande imperialistlanda sin kamp om marknader, råvarekjelder og interesseområde. Den ujamne utviklinga av kapitalismen med overproduksjonskriser og svolt etter nye marknader gjer ei ny-oppdeling av verda med vald turvande.

I dag er Europa på ny i sentrum for supermaktene sitt strev etter verdsherredøme.

Etter krigen var USA-imperialismen lenge den dominerande supermakta og drivkraft i den imperialistiske blokka. I dag er landet svekka politisk, militært og økonomisk. USA er råka av den største krisa sidan 30-talet. Produksjonen søkk, arbeidsløysa går kraftig i i været og underskotet på betalingsbalansen veks. Det militære nederlaget i In-

dokina har gjeve den amerikanske krigsmakta eit stort sår. Dei store konserna sin handlefridom i den tredje verda er blitt redusert, på same måten som USA-imperialismen sin politiske innverknad.

Men landet har framleis ein vidtrakt, om enn sviktande innverknad på viktige marknader, framfor alt i Vest-Europa. Fåren for ein ny verdenskrig må vi vurdere ut frå styrketilhøvet mellom dei to supermaktene; kor offensivt Sovjet går til verks for å sikre seg nye marknader i Vest-Europa, og korleis dette gjer USA sin posisjon veikare.

USA er i dag ein såra, men terga tiger: Svakare enn før, men framleis like svolten. Avdi USA-imperialismen blir svakare, blir han også meir desperat og utilrekneleg.

Den andre supermakta er ung som imperialistisk makt, og ekspanderer i ulike lutar av verda. Men Sovjet har enn ikkje fri tilgang til den avanserte teknologien i Vest-Europa, til dei enorme kapitalmengdene og viktigst: store avsetningsmarknader. Slike marknader er sær avgjerande for alle makter som strever etter verdsherredøme.

Den sovjetiske økonomien blir militarisert for å sikra krigsførebuvingane. Vel 20% av nasjonalinntekta går til militære føremål. Resultatet er både at ein er blitt meir avhengig av import frå utlandet, 20 mill.tonn korn og 200 tusen tonn smør i 1972, og at konsumentvareindustrien stagnerer. - Kanonar erstatter smør.

Den sovjetiske krigsmakta er så stor, og retta slik inn, at det ikkje er er tale om eit forsvar, men åtak og krig. Dei store militærøvingane i Aust-Europa og flåtemanøvrane på alle verds-hava i april -75 er demonstrasjonar frå ein offensiv krigsmakt. På Kola-halvøya har Sovjet bygd ut verdens største flåtebase. Gong på gong krenker krenker supermakta andre land sine territorier og motarbeider kyststatane sine interesser (stikkord: havrettskonferansane). Sovjet har pressa til seg "retten" til å fiske innanfor fiskeri-

grensa til Island. Island kjøper all olja si frå Sovjet til dei høgaste verdsmarknadsprisane og skulder Sovjet vel 10 milliarder isl. kroner.

Eit konkret døme på at Sovjet trugar også Noreg, er rakettpøvingane i Barentshavet, i eit område som begge landa gjer krav på.

Da Lenin i 1916 forklarte kvifor kapitalistane må føra krig, sa han det slik: "... utan ein valdsam ny-oppdeling av koloniane kan dei nye imperialistiske landa ikkje oppnå dei privilegia som dei eldre (og mindre sterke) imperialismaktene har". (Lenin: Imperialismen och sosialismens splittning, s.19. Sv. Oktober, vår overs.). Desse orda gjeld like mykje for Sovjet i dag som dei galdt for Tyskland i 1910 og 30-åra.

I ein polemikk mot Kautsky slo Lenin fast at: "... karakteristisk for imperialismen er nettopp lens streben etter å annektare ikke bare agrarområder, men også høyt utvikla industriområder... For det andre er det betegnene for imperialismen at et fåtall stormakter slåss om hegemoniet, dvs. streber etter å be- mektige seg områder ikke så meget for seg sjøl (for sin egen del), som for å svekke motstanderen og undergrave hans hegemoni". (Lenin: Imperialismen som kapitalismens høyeste stadium).

- Det er difor feil å tru at den imperialistiske aggresjonen berre gjeld folka i den tredje verda, sjøl om trugsmål om krig også er eit faktum her. Døme på det er dei amerikanske provokasjonane mot Korea og Sovjet sine freistnader på å splitta frigjeringsrørslene i Angola.

Europa er brennpunktet for rivaliseringa mellom supermaktene, og i denne samanhengen er spørsmålet om marknader like viktig for dei imperialistiske landa som råvarer, teknologi og høgt utdanna arbeidskraft.

Sovjet sin Europa-strategi kan ein samanfatta i tre delar:

1. Styrke grepet om Aust-Europa og ikkje gje noko land høve til å riva seg laus frå jarngrepet. Sovjet-leiarane har sagt rett ut at eit nytt Tsjekkoslovakia kan bli aktuelt. (Romania er i faresonen, landet fører ein uavhengig utanrikspolitikk og er i ferd med å sluta seg til fronten mot dei to supermaktene).

2. Gjere fleire land avhengige av seg på same måte som Finland, som til det næraste er totalt avhengig når det gjeld energiforsyningar, og som må betale svært høge prisar på viktige oljeprodukt.

3. Svekka USA sin stilling i Vest-Europa og nøytralisere dei vest-europeiske landa. Mellom anna freistar sosialimperialistane å få meir å seia politisk i Vest-Europa gjennom å oppmuntra til alliansar mellom dei sosial-demokratiske og revisjonistiske partia i fleire land for å få inn sine agentar regjeringane. Døme på dette er Frankrike, Italia og Portugal. - I Noreg spelar SV aktivt sovjet-revisjonistane sitt spel. SV går inn for samarbeid med sosialdemokratiet, og forsvarar i praksis invasjonen i Tsjekkoslovakia. SV støtter Bresjnevs ord om "fredelig sameksistens", som i praksis er ei støtte til krigsførebuing.

Men USA gjev ikkje opp Europa utan kamp. Den amerikanske krigsmakta blir nå, etter det sviande nederlaget i Indokina, blir nå meir og meir retta inn på å møte den trugande utfordringa frå Sovjet i Europa. USA er framleis den dominerande makta i NATO. USA sine styrksstyrker i Europa skal i 1977 aukast til 71% av dei samla styrkane mot 59% i 1972 og 62% i dag. (Peking Review 13/75).

USA-imperialismen sin utanriksmistrar, Schlesinger, sa klårt og tydeleg i februar -75 at Sovjet står farleg nær Vest-Europa, og at "... de fleste av våre styrker allerede er eller snart kommer til å bli retta inn mot krig i Europa". (sitert etter Clarté 3-4/75).

I Noreg er det berre den kommunistiske rørsla under leing av AKP(m-l) som konsekvent går inn for å avsløra og kjempa mot begge supermaktene sin aggresjon og planar om krig.

Fronten mot supermaktene.

KAMPEN TIL DEN TREDJE VERDA

På den 4. nasjonale folkekongressen i Kina teikna Chou En-lai dette biletet av situasjonen i verda: "... Enten krig- en fører til revolusjon eller revolusjon forhindrer krigen, kommer den inter- nasjonale situasjonen til å utvikles i gunstig retning for folkene og verdens framtid til å bli lys".

Både 1. og 2. verdskrigen førte til at store delar av verda vart slitne ut av klørne til imperialismen. I 1917 kom Oktober-revolusjonen. Etter siste krig vart folkedemokratia oppretta i Aust-Europa, og revolusjonen gjennomført i Kina.

I dag blir kampen reist over alt mot supermaktene sin infiltrasjon og aggres- sjon.

Det er to ting vi særleg skal merka oss i denne kampen: Frå å vera den proletariske revolusjonens reserver, som før dei to verdskrigane, har folka og statane i den tredje verda blitt skapt om til eit revolusjonens kraftsentrum. Her har frigjeringskamp og kamp for sjølvstende fått eit oppsving som sak- nar motstykke i historia. - For det an- dre er det berrsynt at dei sosialist- iske landa går i spissen for og er driv- krafta i kampen mot imperialismen.

Dei to supermaktene er sterke og ag- gressive. Dei dominerer verdssitua- sjonen, både i høve til dei andre imper- ialistmaktene, men og i høve til den tredje verda. Likevel er hovudtend- ensen i verda i dag prega av oppsving- et og signane for folka i Asia, Afrika og Latin-Amerika i kampen deira mot imperialismen.

REVOLUSJON ER HOVUDTENDENSEN I VERDA I DAG

Den væpna kampen for nasjonal fri- gjering har gjeve strålende sigrar og er den sterkaste krafta i kampen mot im- perialismen. Dette ser vi både i Afrika, der frigjeringsrørslene har hatt stor framgang i kampen mot portugisisk ko- lonialisme og kvit rasisme, - og i In- dokina der eit samla folk har nedkjempa USA-imperialismen og gjennomført ny- demokratiske revolusjonar i Kambod- sja, Laos og Vietnam.

I 20. mai-erklæringa frå 1970 slår Mao Tse-tung fast at: "En svak nasjon kan nedkjempe en sterk nasjon, en li- ten nasjon kan nedkjempe et stort lands aggresjon, dersom det bare våger å reise seg til kamp, gripe til våpen og ta sitt lands skjebne fast i sine egne hender. Dette er en av historiens lover". Og: "... revolusjon er hovedtendensen i verden i dag".

"LAND ØNSKER UAVHENGIGHET..."

Samtidig med at folka sin væpna kamp for frigjering har retta harde slag mot imperialismen, er det også andre vik- tige drag ved utviklinga i den tredje verda.

Landa i den tredje verda går saman for å bryta supermaktene sitt økonom- iske monopol og for å få råderett over sine egne ressursar. Mange land i den tredje verda har hatt politisk sjølv- stende i omlag eit ti-år. Men dei gam- le kolinimaktene, og supermaktene USA of Sovjet, har stor økonomisk makt både ved direkte innblanding og gjennom å tvinge på utviklingslanda ei økonomisk ordning i verdshandelen som tyder fortsatt utsuging og utbytting. På grunn av dette er også det økonomiske sjøl- styret blitt undergravd.

I denne situasjonen er det at store delar av statane i verda har greidd å gå saman og einast om viktige krav ret- ta mot imperialistlanda og særskilt mot dei to supermaktene. Dette har m.a. m.a. synt seg på FN-konferansane om råvarer, økonomisk utvikling, rettar på havet, diskusjonar om folketilveksta o. s. b. Vidare har dei oljeproduserande landa organisert seg i OPEC, dei afri- kanske statane i OAU, og fleire av sta- tane i den tredje verda utgjer drivkrafta i organisasjonen av dei alliansefrie statane. (Mykje materiale om dette i Clarté nr. 3-4/75).

Sjølv om mange av desse landa er styrt av regimer med ein reaksjonær innan- rikspolitik, kan dei gå med i kampen mot supermaktene, for nasjonalt sjølv- stende. Den revolusjonære tendensen i verda i dag har mange former, og det gjeld å nytta alle i kampen for den so- sialistiske verdsrevolusjonen. Kinesar- ane seier: "Land ønsker uavhengighet,

nasjoner ønsker selvstendighet, og folkene ønsker revolusjon".

Kina er sjølv eit utviklingsland. Vi siterer frå talen til den kinesiske visestatsministeren i FN i april-74: "Kina er både et sosialistisk land og et utviklingsland. I overensstemmelse med formann Maos lære støtter den kinesiske regjering og det kinesiske folk fast alle undertrykte folk og nasjoner i deres kamp for å forsvare nasjonal uavhengighet, utvikle sin nasjonale økonomi og bekjempe kolonialisme, imperialisme og overherredømme. Det er vår likeframme internasjonale plikt." -Videre: "Det er ikke den ene eller andre av de to supermaktene som er virkelig mektige, de virkelig mektige er den tredje verden og alle lands folk som forener seg og velger å kjempe og våger å vinne".

IMPERIALISMEN- TERSKELEN TIL PROLETARIATETS SOSIALE REVOLUSJON !

Kapitalismen skaper kriser som han sjølv ikkje klarer å løysa, og som ein dag vil vera med på å styrta kapitalismen for godt.

Dette tyder ikkje at vi meiner kapitalismen vil ramle over ende av seg sjøl, berre krisa kjem langt nok. Lenin seier: "Det er alminnelig kjent i hvor høy grad monopolkapitalismen har skjerpet alle kapitalismens motsetninger. . . . Denne skjerpingen av motsetningene utgjør den mektigste drivkraft i den historiske overgangsperiode som ble innledet med den internasjonale finanskapitals endelige seier!" (Imperialismen, s.136). Vidare: "Proletariatets revolusjonære kamp. . . står nå derfor på dagsordenen både i Europa og USA. Imperialismen presser massene til en slik kamp, den skjerper i uhyre grad klasse-motsetningene ved at den forverrer massenes kår, såvel økonomisk som politisk. . ." (Nasjonal politikk og proletarisk internasjonalisme, s.126).

Kapitalismen skaper ikkje berre økonomisk krise, den skaper også politiske kriser, militære kriser osv, og det er alt dette, saman med og under presset frå massene sin revolusjonære kamp, som får kapitalismen til å rase overende.

SPØRSMÅL TIL DISKUSJONEN:

1.

Revisjonistane i SV og det reaksjonære sosialdemokratiet saboterar konsekvent kampen mot USA-imperialismen. Revisjonistane går heller ikkje imot overgrepa frå sosialimperialismen, som dei oftast karakteriserer som «beklagelege feilgrep».

Kan vi påvise at Sovjetunionen i dag fører ein imperialistisk politikk? Kva med investeringar i utlandet, stasjonering av tropper utanlands osv. (Sjå t.d. artikkelen "Fbrena de många, isolera de få" i Clarte nr.10-12/1973).

Marxist-leninistane i Noreg meiner at USA framleis er den farlegaste supermakta her. Likevel legg vi stor vekt på å avsløra sosialimperialismen sin karakter for alle progressive. Kvifor er dette ei viktig oppgåve i dag?

2. Vurder faren for ein ny verdskrig i dag. Kvifor er Europa brennpunktet for supermaktene sine krigsplanar? Diskuter korleis Norden er truga både av USA og Sovjet.

3. Diskuter Chou En-lai sine ord om at ". . . enten krigen fører til revolusjon eller revolusjon forhindrer krigen. . .osb" (Står sitert i innleiinga til møtet).

Kva ligg i at krigen fører til revolusjonar- finst det døme på dette?

4. Kvifor er den tredje verda i dag hovudkrafta i kampen mot imperialismen? Finn konkrete døme på desse landa sin front mot supermaktene. Kva tyder den tredje verda sin kamp for kampen for sosialismen?

Tilleggs litteratur:

Røde Fane nr.1/75: "Norden mellom supermaktene". Kommuniké fra de nordiske marxist-leninistenes første fellesmøte.

Røde Fane nr.5/75 om "Faren for verdenskrig".

Clarté nr.3-4/75: "Supermakterna - Tredje världen - Krigshotet".

Sosialimperialismen- Sovjet i dag. Bok utgjeve på Oktober forlag.

5.möte: IMPERIALISMEN III. Imperialismen og dei borgarlege arbeidarpartia.

Etter ei revurdering av utkastet til denne sirkelen i haust meiner vi at det er heilt naudsynt å føya til eit eige møte om forholdet mellom imperialismen og dei borgarlege arbeidarpartia. Vi oppmodar folk til å til å studera det grundig avdi ei avsløring av karakteren til desse "arbeidar"partia vil verta avgjerande for kor sterkt arbeidarklassen og andre undertrykte grupper i Noreg kan reisa kampen mot krisa og mot den truande krigsfåren som syner seg klårare for kvar dag. Dei borgarlege arbeidarpartia er allierte med kvar sin supermakt, DNA med USA-imperialismen SV med Sovjet sin sosialimperialisme.

Berre ein kamp mot begge desse partia og mot begge supermaktene, vil vera ein konsekvent kamp mot krigen og ein støtte til frigjeringskampane i 3. verda.

OPPORTUNISMEN SITT MATERIELLE GRUNNLAG ER DEI IMPERIALISTISKE EKSTRAPROFITTANE

I del A og B av studiesirkelen har vi freista vise at kommunismen og opportunismen på alle felt står skarpt mot kvarandre. Nokon vil meine vi har vore for sterke i kritikken av SV. Vi meiner tvert imot. SV er ikkje eit parti som mislukkast i å tene arbeidarklassen - SV er eit parti for borgarskapet. Eit parti borgarskapet treng for å hindra at progressive arbeidarar står på kamplina og vert revolusjonære. DNA har vore borgarskapet sitt i arbeidarklassen, men etterkvart som krisa skjerpast og store grupper går mot venstre treng dei eit parti med marxistiske fraser.

Nå vil vi gjere greie for korleis eit parti som er innretta på arbeidarklassen - og har mykje av støtta si der - kan ha ein borgarleg politikk. Borgarskapet sine ideologiske maktmedel er viktige, men underordna. Vi må finne det materielle grunnlaget for den

borgarlege lina i arbeidarklassen. Proletariseringa av småborgarar og folk frå mellomlaga har alltid vore ei viktig kjelde til opportunisme i klassen. Men i den imperialistiske fasa av kapitalismen er det kome kome noko som er viktigare. I "Imperialismen og kløyvinga i sosialismen", skriv Lenin: "Fordi monopolstilling gjev superprofittar, dvs. eit overskott av profitt på toppen av dei kapitalistiske profittane som er normale over heile verda. Kapitalistane kan ofre ein del (og ikkje nokon liten del heller!) av desse superprofittane på å mute (bestikke) deira eigne arbeidrarar. ". . . "På den økonomiske grunnvollen vi alt har synt til har dei politiske institusjonane for den moderne kapitalismen - pressa, parlamentet, samskipnader, kongressar, osv. - skapt politiske privileg og bein for lydige, bøyelege, reformistiske og patriotiske kontortenestemenn og arbeidrarar, av same slaget som dei økonomiske privilegia og beina som finst. Lønsame og lette jobbar i statsstivet eller krigsindustrikomitear, i parlamentet og ulike nemnder, i redaksjonane til "respektable", legale aviser eller i styre og råd i dei like respektable og "borgarleg-lovlydige" fagforeningane - dette er agnet det imperialistiske borgarskapet nyttar for å trekke til seg tillitsmenn og tilhengjarar for dei "borgarlege arbeidartia", og for å løne dei. "I "Imperialismen" sa Lenin det om mogeleg enda klårare: "Det er klårt at ein med denne kolossale ekstraprofitten (for denne profitten sopar kapitalistane inn ekstra, i tillegg til den profitten som dei pressar ut av arbeidarane i sitt "eige" land) kan mute arbeidarførarane og det høgare laget av arbeidraristokratiet. Dette laget vert da og mute av kapitalistane i dei "leiande" landa - mute på tusen ulike vis, direkte og indirekte, opent og skjult. Dette laget av arbeidrarar som er vorte borgarlege, "arbeidraristokratiet", som er heilt spissborgarlege i levevis, inntekt og heile sitt syn på livet, er den 2. internasjonale sin beste stønad - og i våre dagar og borgarskapet sin aller beste sosiale stønad (ikke militære). Dei er sanne agentar for borgarskapet i arbeidarrørsla, borgarskapet sine løyntnantar. (Frå Elanutgåva s. 16)

DET NORSKE ARBEIDARARISTOKRATIET

Vi har enno ikkje gjort grundige analysar om korleis arbeidararistokratiet her i landet vert mute. Men vi veit nok til å vita at Lenin si analyse er rett for norsk imperialisme og.

Vi kan dele arbeidararistokratiet i Noreg i tre:

1. Det monopolistiske. Tallmessig lite. Desse arbeidararistokratane er ikkje berre mute av monopoborgarskapet, men er sjølve vorte monopolistar og imperialistar. Dei er øvste leiarane i DNA og LO, i NKL, Landsbanken, Statoil, Jernverket, Hydro og i ei lang rekke andre samvirke og hel- eller halvstatlege verksemdar. Dei er imperialistar ikkje av di dei er privateigarar, men grunnlag i plassen sin i samfunnet si organisering, med reell makt over monopola. Dette skiktet har kontrollen over innpå 50% av aksjane i norsk industri. Dei har omdanna folkelege forsvarstiltak som kooperasjonen til det største detaljhandelmonopolet i Noreg. Dei er naturleg nok ivrige leiarar for utviklinga av statsmonopolkapitalismen. Dei er folket sine argaste fiendar.
2. Dei mellomstore. Toppfolk i det sentrale fagforeningsbyråkratiet, stortingsrepresentantar, kommunalrådar, sentrale partifunksjonærar som dei borgarlege arbeidarpartia kan halda med stønad fra staten, osb. Eit utrulig oppsvulma byråkrati, ikke minst i SV, gjer dette skiktet ganske stort.
3. Dei små. Stort skikt av små fagforeiningsbyråkratar, favoriserte arbeidarar som formenn o.l. Dette skiktet er ein god grobotn for revisjonisme, sosialimperialistisk ideologi og klasse-samarbeid. Ein viktig grunn til at SF som i det meste hadde småborgarar og intellektuelle blant sine medlemmar, ville gå i hop med NKP, AIK og partiløse, var at desse sto sterkt blant dei små arbeidararistokratane. Desse skulle gje SV tillit i arbeidarklassen. Dei viktigaste utformarane av SV sin borgarlege line er nett stortingsgruppa, det sentrale partibyråkratiet og faglege utval. (I t.d. Oslo spelar og kommune-pampar ei viktig rolle.) Med ei utvikling av statsmonopolkapitalismen og av samarbeidet i industrien

(verksemdemokrati) vil desse få fleire privileg og ei viktigare rolle i borgarsamfunnet. SV si line er i samsvar med dei materielle interessane til desse arbeidararistokratane. Dette står fast jamvel om storparten av medlemmane subjektivt sett skulle ynskje å stå på det arbeidande folket si side.

KORLEIS IMPERIALISTANE VERVAR LØYNTNANTAR I ARBEIDARKLASSEN

Her trengst som sagt mykje grundigare undersøkingar og dette står bare for studieutvalget si rekning. Vi skal vise ein del meir eller mindre viktige døme: I Noreg gjev den borgarlege staten millionvis av kroner til parti og avisstøtte - og til dei borgarlege arbeidarpartia. SV har gjort seg heilt bundne av denne stønaden, men ikkje berre den: Ved valet i 1973 tok dei opp store lån, banklån. Eit parti som friviljug bind seg til kapitalismen, kan sjølv sagt ikkje takast for god fisk når det pratar om sosialisme. Ser ein på DNA si kommunevalliste for Oslo ser ein at dei nesten ikkje har nominert arbeidarar, men berre kommunalrådar, o. a. kommunepampar av ulike slag, fastlønnte i parti- og fagrørsla - og leiarar i OBOS og andre samvirke og kommuneselskap. Over 90% av dei tilsette i storindustrien finn ein tilsett i Oslo - og i storindustrien finn ein dei mest klassebevisste arbeidarane. Kva er då meir naturleg enn at her er eit stort skikt av arbeidararistokratar. På Nyland finst det t. d. 5 lønna tillitsmenn på 1500 arbeidarar. Då Ragnar Kalheim etter EEC-kampen sto nokre månader i produksjonen var det om vi hugsar avisreportasjane rett, 14 år sidan sist. Medan DNA har OBOS har revisjonistane Ungdommens Selvbyggerlag med t. d. "Friheten" redaktøren Arne Jørgensen, og som ein av sine mange menn i Oslo kommune har desse verksemdene hatt rasing og blokkrådmann, SF'aren Roar Wiik. I lønnsutvalet i same kommune satt Hilde Bojer og stemte mot dei streikande Holmenkollarbeidarane - medan det i heismontørstreika var tillitsmannen Rolf Galgerud frå same parti som gjorde kva han kunne for å blåsa av streika før den var vunne. Det er velkjend at nestformann i LO, Odd Høydal i

sommar var på ein svær konferanse med industrileiarar og pampar frå heile Europa for å diskutere krisa i kapitalismen og at Tor Aspengren er fram-tredande medlem i Rotary, ein viktig organisasjon for borgarskapet sin sosiale organisering. Det er nyss kjend at Rotary sin ungdomsorganisasjon "Junior Chamber" skriv vervarbrev til lokale til-litsmenn i fagrørsla, til kommunistar og, dette er prøvnad på oppkjøp, korkje meir eller mindre. Dei siste åra har den norske imperialismen særleg ekspandert i Stavangerområdet. Ein sveisar som har vore 30 år ved Rosenborg Mek. seier til "Hva Må Gjøres" 5/75: "Det er vorte så grassat med for-menn her, så det må vere eit grassat overskudd og." Som Lenin sa - ekstraprofitten finansierar eit stør-re arbeidararistokrati.

Nå når fåra for åtak frå supermaktane aukar, er det særst viktig å finna ut korleis desse maktane mutar norsk arbeidararistokrati. Håkon Lie blei skolert i antikommunisme av USA under krigen og dei finansierte boka om "Kaderpartiet". Trygve Lie hadde store aksjepostar i ITT. Den internasjonale AUF er medlem i, IUSY, har teke imot svære peng-ar av CIA. Arbeidarane i Esso får på kort sikt høg-are løn - for ikkje å fagorganisera seg. Fleire og fleire delegasjonar med SV'arar, andre arbeidar-aristokratar og fagorganiserte dreg på studie, og ferieturar eller festivalar til Sovjet og Austblokk-landa elles. Ein kjend person frå SV sitt faglege ut-val var godt lønna som Aust-Tysk pressekorres-pondent i Noreg, men om han skreiv noko vart dei aldri nytta.

Vi har vist korleis imperialistane direkte og indir-ekte kjøper opp eit skikt i arbeidarklassen og kor-leis utviklinga av statsmonopolkapitalismen gjer at dei øvste i arbeidararistokratiet sjølve vert kapital-istar.

Kva så med oss kommunistar - skal vi nekte å ta verv i fagrørsla t.d. av redsle for å verte degene-rerte arbeidararistokratar? Nei, vi skal la oss vel-je med den visse at vi må kjempa imot fara for de-

generering i desse jobbane - og under den forutsetnaden at vi freistar rive vekk dei privileg som er knytte til desse verva.

Spørsmål:

1. Diskuter analysa av imperialistane sine ekstra-profittar som det materielle grunnlaget for oppportunismen. Er det rett å kalla DNA og SV for borgarlege "arbeidarparti"?

2. Kvifor treng borgarskapet løytnantar i arbeidar-klassen?

3. Trekk fram døme på korleis borgarskapet mutar (bestikker) arbeidararistokratiet.

Litteratur til dette møtet: "Imperialismen", forordet og kap. X, og "Imperialismen og kløyvinga av sosialismen". på svensk Oktober eller i "Raude Fane" 4/75. Som freistnad på analyse av norske kommunistar: Artikkel i "Raude Fane" 1/72 og diskusjon om fagleg manifest i same tidsskrift nr. 4/75.